

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут філології

Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН»
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ
«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»

для студентів

спеціальності: 035 Філологія
освітнього рівня : першого (бакалаврського)
освітньої програми: 035.01.01 Українська мова і література
спеціалізації: 035.01 Українська мова і література

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Протокол № 06.33/20
(підпис) (прізвище, ініціали)
« 20 20 р.

2020-2021 навчальний рік

Розробник: Дружененко Р.С., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української мови

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри української мови

Протокол № 1 від «29» серпня 2019 року

Завідувач кафедри С.О. Караман

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми _____

Гарант освітньої програми _____

Робочу програму перевірено

«15» вересня 2019 р.

Заступник директора Інституту філології

з науково-методичної та навчальної роботи _____

(Заяць Л.І.)

Пролонговано

На 20 10 / 20 11 н.р. (С.О. Караман), «02» 09 20 10 р. протокол № 2
(підпис) (ПБ)

На 20 ___ / 20 ___ н.р. _____ (_____), « ___ » ___ 20 ___ р. протокол № ___
(підпис) (ПБ)

На 20 ___ / 20 ___ н.р. _____ (_____), « ___ » ___ 20 ___ р. протокол № ___
(підпис) (ПБ)

На 20 ___ / 20 ___ н.р. _____ (_____), « ___ » ___ 20 ___ р. протокол № ___
(підпис) (ПБ)

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут філології

Кафедра української мови

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

_____ О.Б.Жильцов

« ____ » _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ

«МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»

для студентів

спеціальності: 035 Філологія

освітнього рівня : першого (бакалаврського)

освітньої програми: 035.01.01 Українська мова і література

спеціалізації: 035.01 Українська мова і література

2019-2020 навчальний рік

I. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
<i>МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН</i>		
Вид дисципліни	Обов'язкова	
Мова викладання	Українська	
Загальний обсяг кредитів (годин)	8 кредитів (240 год)	
Курс	3	3
Семестр	5	5
Кількість змістових модулів із розподілом:	2 модулі	
Обсяг кредитів	8	
Обсяг годин, у тому числі:	240	
Аудиторні	112	
Модульний контроль	16	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	83	
Форма семестрового контролю	Іспит (<i>письмово</i>)	Іспит (<i>письмово</i>)
<i>ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»</i>		
Курс	3	
Семестр	5	
Кількість кредитів	4	
Обсяг годин, у тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	15	
Самостійна робота	41	
Форма семестрового контролю	іспит	

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Методика викладання української мови» - формування методичної та лінгводидактичної компетентності як складової фахової компетентності майбутнього спеціаліста для роботи у сфері освіти.

Завдання навчальної дисципліни зумовлені специфікою майбутньої діяльності спеціаліста та комплексом програмних компетентностей, а саме: **ЗК-5. Соціальна компетенція** Здатність бути відповідальним, ініціативним, активним, мати динамічні знання, відкритість до світу, вміння працювати в команді; вміння розподіляти функції в колективній роботі; прояв мотивації до участі в суспільному житті. **ЗК-7. Самоосвітня компетенція** Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію. Прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху. **ФК-6. Комунікативна професійно-орієнтована** Здатність застосовувати в професійній діяльності нормативні засоби мови в усному та писемному мовленні з урахуванням змістового наповнення, соціально-демографічних особливостей співрозмовника, специфіки ситуації спілкування та контексту. Здатність вільно й ефективно використовувати мову(и), що

вивчається(ються), для розв'язання комунікативних завдань. **ФК-9. Методична** Володіння базовими знаннями з методики навчання української мови та літератури; вміння їх реалізувати, застосування базових методичних знань і вмінь для формування ключових і предметних компетентностей.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

ПРН-У-9. Демонструвати здатність застосовувати набуті знання у розв'язуванні педагогічних, навчально-виховних і науково- методичних завдань з урахуванням вікових і індивідуально-типологічних особливостей учнів та соціально-педагогічної ситуації. **ПРН-У-10.** Бути здатним забезпечувати освітній процес з української мови і літератури в школі, використовуючи прогресивні методи й технології навчання, розвивати в учнів інтерес до філологічних і суміжних наук, організувати індивідуальну роботу з учнями за програмами різного рівня вивчення української мови і літератури (академічного, профільного, поглибленого). **ПРН-У-11.** Демонструвати спроможність застосовувати новітні освітні технології у професійній діяльності, готовність і здатність шляхом самоосвіти, вивчення позитивного досвіду, удосконалювати свою педагогічну майстерність. **ПРН-С-1.** Фахово формувати й аргументувати власні теоретичні і практичні судження, професійні позиції. **ПРН-С-2.** Здатність об'єктивно оцінювати науково-методичну інформацію; вільно обирати шляхи наукового-методичного пошуку; професійно застосовувати наукові знання в освітній діяльності. **ПРН-С-3.** Здатність формувати судження про значення і наслідки своєї професійної діяльності з урахуванням соціальних, професійних і етичних позицій. **ПРН-С-4.** Аргументовано пояснювати, оцінювати і зіставляти тенденції, методичні новації та розробки в галузі освіти.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДЛЯ ДЕННОЇ ФОРМИ НАВЧАННЯ

РПНД «Методика викладання філологічних дисциплін». Змістовий модуль «Методика викладання української мови»

Назва змістових модулів, тем	Усьо-го	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна					
		Лекційні	Семінари	Практичні	Лаб-ні	МК	
Змістовий модуль 1. Загальні питання методики викладання української мови							
Тема 1. Методика української мови як наука і навчальна дисципліна	4	2					2
Тема 2. Психологічні і дидактичні засади викладання української мови в школі	6	2	2				2
Тема 3. Технології навчання української мови	4		2				2
Тема 4. Зміст і організація процесу навчання української мови у школі	8	2	2		2		2
Тема 5. Типи уроків з української мови	6	2		2			2
Тема 6. Позакласна робота з української мови	2						2
Тема 7. Методична робота вчителя-словесника	2						2
Тема 8. Наукова робота вчителя-словесника	2						2
Разом	36	8	6	2	2	2	16
Змістовий модуль 2. Методика викладання основних розділів шкільного курсу української мови							
Тема 1. Методика навчання фонетики,	8	2		2	2		2

орфоепії, графіки							
Тема 2. Методика навчання лексикології та фразеології	6			2	2		2
Тема 3. Методика навчання будови слова і словотвору	4				2		2
Тема 4. Методика вивчення граматики	14	2		4	2		4
Тема 5. Методика формування орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів	10	2		2	2		4
Разом	42	6	-	10	10	2	14
Змістовий модуль 3. Методика мовленнєвого розвитку учнів							
Тема 1. Наукові основи мовленнєвої діяльності учнів	4	2					2
Тема 2. Навчання рецептивних і продуктивних видів діяльності	8		2				4
Тема 3. Методика проведення творчих робіт	6			2	2		2
Разом	18	2	2	2	2	2	8
Змістовий модуль 4. Методика роботи зі стилістики, культури мовлення і риторики							
Тема 1. Робота зі стилістики і культури мовлення	6		-	2			2
Тема 2. Методика вивчення риторики	3				2		1
Разом	11	-	-	2	2	2	3
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						
Разом	120	16	8	16	16	8	41

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Загальні питання методики викладання української мови

Лекція 1. Методика навчання української мови як наука та навчальна дисципліна

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Предмет і завдання методики навчання української мови. Зв'язок методики мови з філологічними й нефілологічними науками. Концептуальні засади навчання української мови. Лінгвістичні основи навчання української мови. Основні аспекти навчання української мови у школі. Комунікативне спрямування у навчанні української мови.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Чавдаров С.Х., Масальський В.І. Методика викладання української мови в середній школі / За ред. С.Х.Чавдарова і В.І.Масальського .- К., 1962.
2. Дмитровський Є.М. Методика викладання української мови в середній школі. – К., 1965.
3. Мельничайко В.Я., Пентилюк М.І., Рожило Л.П. Удосконалення змісту і методів навчання рідної мови. – К., 1982.
4. Біляєв О.М., Мельничайко В.Я., Пентилюк М.І., Передрій Г.М., Рожило Л.П. Методика вивчення української мови в школі. – К., 1987.
5. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах/ За ред. М.І. Пентилюк. – К., 2009.
6. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії. – К., 2000.

7. Яворська С.Т. Становлення і розвиток методики навчання мови як науки в середній школі. Кн. 1,2. – Слов'янськ, 2004.
8. Кочан І., захлюпана Н. Українські лінгводидакти крізь призму часу: Словник-довідник. – Львів: ПАУС, 2009.
9. Словник-довідник з української лінгводидактики/ За ред. М.І.Пентиліук. – К.: Ленвіт, 2003.
10. Семенов О. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури. – Суми: мрія-1, 2005.

Лекція 2. Зміст і організація навчання української мови в освітніх закладах

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Нормативна база у визначенні змісту й організації шкільного курсу української мови. Зміст мовної освіти у ЗСО у світлі концепції Нової української школи. Структура сучасної освіти і етапи вивчення української мови у школі. Програма як базовий документ у навчанні української мови. Принципи побудови шкільних підручників. Варіативність шкільних підручників.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Біляєв О.М., Вашуленко М.С., Плахотник В.М. Концепція мовної освіти в Україні// Рідна школа. – 1994. - №9. – С.71-73.
2. Біляєв О., Скуратівський Л., Шелехова Г. Концепція навчання державної мови в школах України // Дивослово. – 1996. – 31. – С.2-16.
3. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти // Дивослово. – 2004. - №3. – С.76-79.
4. Єрмоленко С., Мацько Л. Навчально-виховна концепція вивчення української (державної) мови// Дивослово. – 1994. - №7. – С.28-31.
5. Концепція мовної освіти 12-річної школи// Дивослово. – 2002. - №8. – С.59-65.
6. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах/ За ред. Пентиліук М.І.. – К., 2009. – С.40-50.
7. Караман С.О. Тихоша В.І. Технології створення підручників і посібників для поглибленого вивчення української мови в гімназії// Дивослово. – 200. - №4. – С.36-38.

Семинарське заняття 1. Зміст і структура шкільної програми з української мови.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Основні положення «Пояснювальної записки». Принципи побудови програми. Наступність і перспективність у навчанні мови від початкових до старших класів. Структура розділів програми. Реалізація принципів систематичності і доступності. Місце повторення, систематизації й узагальнення вивченого матеріалу в програмі. Змістові лінії програми та шляхи їх реалізації.

Виконання завдань за «Практикумом з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах» (с.75-77)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Рідна мова. – 5-11 класи. – К., 2005.
2. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Українська мова. – 5-11 класи. – К., 2005.
3. Регушевський Є. До розуміння поняття «рідна мова»// Дивослово. – 2001. - №10. – С.17-19.
4. Методика навчання української мови в середніх освітніх закладах// За ред. М.І.Пентиліук. – К.: Ленвіт, 2009.
5. Горошкіна О.М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю. – Луганськ: альма-Матер, 2004.
6. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. – К.: Ленвіт, 2003.

7. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах/ За ред. Пентиліук М.І. – К., 2009. – С.40-50.
8. Програма. Українська мова. 5-9 класи.

Лабораторне заняття 1. Аналіз чинних програм і підручників.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Варіанти сучасних підручників з української мови. Науковий рівень підручників. Особливості змісту і структури нових підручників для 5-9 класів різних типів шкіл. Відповідність сучасним вимогам до навчання української мови. Аналіз наукових праць, присвячених характеристиці нових підручників.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бондаренко н., Ярмолук А. Концепція підручника української мови для шкіл з російською мовою навчання//Дивослово. – 2001. - №4. – С.66-72.
2. Скуратівський Л., Шелехова Г. Концепція підручника рідної мови//УМЛШ. – 2001. - №3. – С.5-7.
3. Караман С.О. Тихоша В.І. Технології створення підручників і посібників для поглибленого вивчення української мови в гімназії// Дивослово. – 200. - №4. – С.36-38.
4. Мацько Л. Сучасні підходи до створення підручників з української мови: місце лінгвостилістики// Дивослово. – 1999. - №8. – С.39-41.
5. Чинні підручники з української (рідної) мови для 5-11 класів академічного рівня, рівня стандарту й філологічного профілю.

Лекція 3. Психологічні і дидактичні основи навчання української мови у школі

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Зв'язок методики навчання з психологією та дидактикою. Реалізація взаємозв'язку мови (мовлення) і мислення у навчальному процесі. Мовленнєва діяльність та її компоненти. Орієнтація, планування, реалізація та контроль як етапи процесу навчання. Мотиви учіння. Закономірності навчання української мови. Підходи до навчання української мови. Принципи навчання української мови. Методи, прийоми, засоби, технології навчання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бабич Н.Д. Психологічні умови викладання і вивчення української мови // Українська мова і література в школі. – 1990. - №8. – С.26-31.
2. Бадмаев Б.Ц., Малышев А.А. Психология обучения речевому мастерству. М., 1999. – С.26-41.
3. Зимняя И.А. Лингвopsихология речевой деятельности. – Москва-Воронеж, 2000. – С.32-121.
4. Методика викладання української мови в середній школі /За ред. І.С.Олійника. – К., 1989. – С.36-56.
5. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах/ За ред. Пентиліук М.І. – К., 2009. – С.17-39.
6. Освітні технології/ За ред. О.М. Пехоти. – К., 2001. – С.3-26.
7. Рожило Л.П. Психологічні особливості вироблення мовних умінь і навичок// Українська мова і література в школі. – 1982. - №9. – С.34-40.

Семінарське заняття 2. Дидактичні засади використання методів, прийомів, засобів навчання

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Характеристика методів навчання. Інноваційні методи навчання української мови. Прийоми навчання української мови. Засоби навчання української мови. Модернізація методів, прийомів, засобів навчання. Моделювання фрагментів уроків із застосуванням різних методів, прийомів, засобів навчання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади // Дивослово. – 2005. – №2. – С.5-19.
2. Варзацька Л. Особистісно орієнтоване навчання рідної мови. Способи розвивальної допомоги// Українська мова і література в школі. – 2005. - №8. – С.12-16.
3. Голобородько Є.П. Загальні питання інтерактивного навчання// Педагогічні науки: Зб. наук. праць. Інтерактивне навчання: досвід упровадження/ За заг.ред. В.Д. Шарко. – Херсон: ОЛДІ-плюс, 2000. – С.3-6.
4. Горошкіна О.М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю: монографія. – луганськб Альма-матер, 2004.
5. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: навч. посіб. для студ. вищ. закладів освіти.- К.: леввіт, 2000.
6. Лернер И.Я. Дидактические основы методов обучения.- М.: Педагогика, 1981.
7. Махмутов М.И. Организация проблемного обучения в школе. – М., 1977.
8. Машбиц Е.И. Компьютеризация обучения: проблемы и перспективы. – М.6 Знание, 1986.
9. Плиско К.М. Принципи, форми і методи навчання української мови. – Харків : Основа, 1995.
10. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання/О.Пометун, Л.Пироженко. – К.: А.С.К., 2004.

Семінарське заняття 3. Технології навчання української мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Технологізація навчального процесу як спосіб його модернізації. Поняття технології навчання. Методика навчання і технологія навчання: координація понять. Сучасні технології навчання мови: сутність, ознаки, приклади використання. Інтерактивні технології, Дистанційні технології. Модульно-рейтингові технології.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Варзацька Л., Кратасюк Л. Інтерактивні методи навчання: лінгводидактичні засади // Дивослово. – 2005. – №2. – С.5-19.
2. Варзацька Л. Особистісно орієнтоване навчання рідної мови. Способи розвивальної допомоги// Українська мова і література в школі. – 2005. - №8. – С.12-16.
3. Голобородько Є.П. Загальні питання інтерактивного навчання// Педагогічні науки: Зб. наук. праць. Інтерактивне навчання: досвід упровадження/ За заг.ред. В.Д. Шарко. – Херсон: ОЛДІ-плюс, 2000. – С.3-6.
4. Ігри дорослих. Інтерактивні методи навчання /Упор. Л.Галіцина. – К.: Ред. загальнопед. газет, 2005.
5. Комар О. Інтерактивні технології – технології співпраці//Початкова школа. – 2004. - №9. – С.5-7.
6. Пометун О. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання/О.Пометун, Л.Пироженко. – К.: А.С.К., 2004.

Лекція 4. Сучасний урок української мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Урок як основна форма освітнього процесу. Вимоги до сучасного уроку української мови. Навчальна, розвивальна і виховна мета уроку української мови. Класифікація уроків української мови. Структурні компоненти уроків різних типів. Форми проведення нетрадиційних уроків. Тематичні уроки. Планування уроків та підготовка до них.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Біляєв О. Зміст уроку української мови// Українська мова і література в школі. – 2003. - №4, - с.2.
2. Голуб Н., Дяченко Л., Остапенко Н., Шляхова В. Технологія сучасного уроку рідної мови. – Черкаси: Відлуння, 1999.

3. Пентиліук М.І. Особливості технології уроку// Дивослово. – 1998. - №4. – С.17-18.
4. Пентиліук М.І., Нікітіна А.В., Горошкіна О.М. Концепція когнітивної методики навчання української мови// Дивослово. – 2004. - №8. – С.
5. Пентиліук М. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови//УМЛШ. – 1999. - №3. – С.
6. Пентиліук М.І. Уроки розвитку зв'язного мовлення чи комунікативних умінь і навичок?// Дивослово. - №3. – 2010. – С.2-5.
7. Онищук В.О. Типи, структура і методика уроку в школі. – К: Рад.школа, 1973.
8. Шарко В.Д. Сучасний урок. Технологічний аспект. – К., 2007.

Практичне заняття 1. Типи уроків з української мови, їх структура і методика проведення. Спостереження і аналіз уроку мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Урок української мови як методична проблема. Особливості сучасного уроку мови. Комунікативна спрямованість уроку. Текстова основа уроку мови. Сучасні класифікації уроків мови. Структурні компоненти уроків різних типів. Нестандартні уроки української мови.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ і завдань, пропонує викладачем за «Практикумом з методики навчання української мови загальноосвітніх закладах» (с.89-91, 93-94)

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

1. Голуб Н., Дяченко Л., Остапенко Н., Шляхова В. Технологія сучасного уроку рідної мови. – Черкаси: Відлуння, 1999.
2. Донченко Т.К. Організація навчальної діяльності учнів на уроках рідної мови. – К., 1995. – С.22-43, 65-86.
3. Донченко Т. Структура уроку української мови// Українська мова і література в школі. – 2004. - №3. – С.
4. Шарко В.Д. Сучасний урок. Технологічний аспект. – К., 2007.
5. Шелехова Г.Т. Система роботи з розвитку зв'язного мовлення на уроках рідної мови в середній школі. – К., 1996.

Змістовий модуль 2. Методика викладання розділів шкільного курсу української мови

Лекція 1-2. Особливості методики викладання розділів науки про мову. Методика викладання фонетики. Методика викладання лексикології, фразеології.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Аналіз змісту розділу «Фонетика» в чинних програмах і підручниках з української мови. Принципи навчання фонетики, орфоєпії, графіки у шкільному курсі мови. Методи, прийоми, засоби навчання. Система вправ і завдань. Труднощі у формуванні фонетичних та орфоєпічних умінь учнів та шляхи їх подолання. Мета і завдання навчання лексики і фразеології у шкільному курсі мови. Зміст шкільного курсу лексикології та фразеології. Методи, прийоми, засоби навчання лексики та фразеології. Система тренувальних вправ. Труднощі у засвоєнні лексики та фразеології.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бакум З.П. Фонетико-стилістичні вправи як засіб підвищення мовної культури учнів//УМЛШ. – 2007. - №1. – С.2-4.
2. Бакум З.П. Формування дослідницьких умінь і навичок гімназистів на завершальному етапі вивчення фонетики// Рідна школа. – 2005. - №8. – С.55-56.
3. Пентиліук М.І. Виховуємо чуття мови (дещо про засоби милозвучності) // УМЛШ. – 2004. - №2. – С.5-8.
3. Сербенська О.А. Культура усного мовлення. Практикум : навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.
4. Симоненкова Л. Вивчення фонетики і морфології в умовах місцевих говорів. – К.: радянська школа, 1981.

5. Тоцька Н.І. Засоби милозвучності української мови //Урок української. – 2003. - №10. – С.29-32.
6. Гонтар Т.П. У світі цікавої лексики та фразеології (ігрові вправи з творчим завданням // Українська мова і література в школі. – 2004. - №6. – С.30-32.
7. Дрозд В. Вивчення лексики в 5-6 класах з багатонаціональним контингентом//Дивослово. – 2005. - №10. – С.4-9.
8. Мельник Л. Осмислити і систематизувати. Розвиток умінь і творчих здібностей при вивченні лексикології у 5 класі// Українська мова в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2009. - №12. – С.68-74.
9. Новосьолова В. Використання сучасних методів, прийомів та засова навчання на уроках лексикології// УМЛШ. - №8. – С.8-18.
10. Ужченко В.Д. Вивчення фразеології в середній школі. – К., 1990.

Практичне заняття 1. Особливості викладання фонетики, графіки, орфоепії, орфографії у шкільному курсі мови.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Лінгвістичні основи навчання фонетики. Аналіз змісту розділу «Фонетика» в чинних програмах і підручниках з української мови. Принципи навчання фонетики, орфоепії, графіки у шкільному курсі мови. Методи, прийоми, засоби навчання. Система вправ і завдань. Труднощі у формуванні фонетичних та орфоепічних умінь учнів та шляхи їх подолання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бакум З.П. фонетико-стилістичні вправи як засіб підвищення мовної культури учнів//УМЛШ. – 2007. - №1. – С.2-4.
2. Бакум З.П. Формування дослідницьких умінь і навичок гімназистів на завершальному етапі вивчення фонетики// Рідна школа. – 2005. - №8. – С.55-56.
3. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика: пробний підручник для гімназій гуманітарного профілю. – К.: Вежа, 1994.
4. Сербенська О.А. Культура усного мовлення. Практикум : навч. посіб. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.
5. Сербенська О.А. складні випадки наголошування слів// урок української. – 2004. - №7. – С.24-26.
6. Симоненкова Л. Вивчення фонетики і морфології в умовах місцевих говорів. – К.: радянська школа, 1981.

ПРАКТИЧНО Виконання тестових завдань з теми.

1. Виконання практичних завдань за «Практикумом» (с.112-116) Аналіз самостійно дібраного студентами дидактичного матеріалу. Модельовання фрагментів уроків з фонетики, графіки, орфоепії, орфографії.

Лабораторне заняття 1. Аналіз конспектів уроків та проведених в аудиторії уроків з фонетики, графіки, орфоепії, орфографії

РОБОТА на ЗАНЯТТІ: провести урок на занятті з обраної теми. Проаналізувати проведений урок за запропонованою схемою.

Практичне заняття 2. Особливості викладання лексикології, фразеології у шкільному курсі української мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Мета і завдання навчання лексики і фразеології у шкільному курсі мови. Зміст шкільного курсу лексикології та фразеології. Методи, прийоми , засоби навчання лексики та фразеології. Система тренувальних вправ. Труднощі у засвоєнні лексики та фразеології.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Гонтар Т.П. У світі цікавої лексики та фразеології (ігрові вправи з творчим завданням // Українська мова і література в школі. – 2004. - №6. – С.30-32.

2. Дрозд В. Вивчення лексики в 5-6 класах з багатонаціональним контингентом//Дивослово. – 2005. - №10. – С.4-9.
3. Мельник Л. Осмислити і систематизувати. Розвиток умінь і творчих здібностей при вивченні лексикології у 5 класі// Українська мова в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах. – 2009. - №12. – С.68-74.
4. Новосолова В. Використання сучасних методів, прийомів та засова навчання на уроках лексикології// УМЛШ. - №8. – С.8-18.
5. Ужченко В.Д. Вивчення фразеології в середній школі. – К., 1990.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ і завдань з «Практикуму...» (с.129). Моделювання фрагментів уроків.

Лабораторне заняття 2. Моделювання й аналіз уроків з лексикології та фразеології

РОБОТА на ЗАНЯТТІ: провести урок на занятті з обраної теми. Проаналізувати проведений урок за пропонованою схемою.

Лекція 2. : Методика викладання граматики

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Наукові засади вивчення граматики у школі. Зміст і завдання шкільного курсу граматики. Особливості вивчення морфології: А) принципи навчання морфології; Б) методи і прийоми навчання морфології; В) система вправ з морфології; Г) труднощі у засвоєнні учнями явищ з морфології. Методика вивчення синтаксису: А) зміст і завдання вивчення синтаксису у школі; Б) основні принципи вивчення синтаксису; В) методи, прийоми, засоби навчання синтаксису; Г) система вправ; Д) труднощі в оволодінні учнями синтаксичною системою мови та шляхи їх подолання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Біляєв О.М. Лінгводидактика рідної мови: навчально-методичний посібник. – К.: генеза, 2005.
2. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії. – К., 2001.
3. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах/ За ред. М.І.Пентилюк.- К., 2009.
4. Омельчук С. Вивчення складносурядного речення: граматико-стилістична робота//Дивослово. – 2002. - №1. – С.21-24.
5. Омельчук С., Ляшкевич А. Усі уроки української в 6, 7 класі. – Харків: Основа, 2006, 2007.
6. Плиско К.М. Організація навчання синтаксису в середній школі. – К., 1993.
7. Плиско К.М. Синтаксис рідної мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. – Х., 1992.
8. Плющ М.Я. Вивчення морфології в 5-6 класах: Посібник для вчителів. – К., 1988.
9. Пономарів О. Вибір синтаксичної будови (мовно-стилістичні поради) // української. – 2002. - №1. – С.20-21.
10. Шкільник М.М. Проблемний підхід до вивчення частин мови. – К., 1981.
11. Безпояско О.К., Городенська К. Г., Русанівський В.М. Граматика української мови. Морфологія. – К., 1993.
12. Христіанінова Р.О. Просте речення в шкільному курсі рідної мови. – К., 1991.

Семінарське заняття 1. Особливості викладання морфології і синтаксису

ПЕРЕЛІК ЗАПИТАНЬ: Наукові засади вивчення граматики у школі. Зміст і завдання шкільного курсу граматики. Особливості вивчення морфології: А) принципи навчання морфології; Б) методи і прийоми навчання морфології; В) система вправ з морфології; Г) труднощі у засвоєнні учнями явищ з морфології. Методика вивчення синтаксису: А) зміст і завдання вивчення синтаксису у школі; Б) основні принципи вивчення синтаксису; В) методи, прийоми, засоби навчання синтаксису; Г) система вправ; Д) труднощі в оволодінні учнями синтаксичною системою мови та шляхи їх подолання.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Біляєв О.М. Лінгводидактика рідної мови: навчально-методичний посібник. – К.: генеза, 2005.
2. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії. – К., 2001.
3. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах/ За ред. М.І.Пентилюк.- К., 2009.
4. Омельчук С. Вивчення складносурядного речення: граматики-стилістична робота//Дивослово. – 2002. - №1. – С.21-24.
5. Омельчук С., Ляшкевич А. Усі уроки української в 6, 7 класі. – Харків: Основа, 2006, 2007.
6. Плиско К.М. Організація навчання синтаксису в середній школі. – К., 1993.
7. Плиско К.М. Синтаксис рідної мови із системою орієнтирів для самостійного вивчення. – Х., 1992.
8. Плющ М.Я. Вивчення морфології в 5-6 класах: Посібник для вчителів. – К., 1988.
9. Пономарів О. Вибір синтаксичної будови (мовно-стилістичні поради) // української. – 2002. - №1. – С.20-21.
10. Шкільник М.М. Проблемний підхід до вивчення частин мови. – К., 1981.
11. Безпояско О.К., Городенська К. Г., Русанівський В.М. Граматика української мови. Морфологія. – К., 1993.
12. Христіанінова Р.О. Просте речення в шкільному курсі рідної мови. – К., 1991.

Практичне заняття 3-4. Особливості викладання морфології і синтаксису у шкільному курсі української мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ: Методи, прийоми , засоби навчання морфології у шкільному курсі мови. Методи, прийоми, засоби навчання синтаксису у шкільному курсі української мови. Вимоги до сучасного уроку морфології. Застосування методів, прийомів, засобів у навчанні морфології. Вивчення морфології на текстовій основі. Міжпредметні зв'язки у вивченні морфології. Сучасні підходи до вивчення синтаксису. Технологія вивчення простого речення. Умови формування синтаксичних умінь і навичок.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Баранник Н. Функційно-стилістичний підхід до вивчення односкладних речень //Дивослово. – 2006. - №3. – С.27-29.
2. Голуб Н.Б., Дяченко Л.М. та ін. Технологія сучасного уроку рідної мови// навчально-методичний посібник для студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів . – Черкаси, 1999.
3. Дорошенко О.А. елементи дослідницької роботи учнів з мови//УМЛШ. – 1993. - №4. – С.20-21.
4. Ключко М. Повторення та узагальнення теми «Дієприкметник»// Дивослово. – 1994. - №1. – С.29-36.
5. Омельчук С. Вивчення складносурядного речення: граматики-стилістична робота// Дивослово. – 2002. -№1. – С.21-24.
6. Омельчук С.А., Ляшкевич А.І. Усі уроки української мови в 6, 7 класах/ Х.: Основа, 2006, 2007.
7. Омельчук С.А., Ляшкевич А.І. Усі уроки української у 8,9 класі. – Харків: Основа, 2008, 2009.
8. Прибиловська Н.В., Нечволод Л.І. Практикум з української граматики: контрольні завдання, тести, картки. 9 клас. – Х., 1998.
9. Плиско К.М. Організація навчання синтаксису в середній школі. – К., 1993. – Х., 1992.
10. Плющ М.Я. Вивчення морфології в 5-6 класах: Посібник для вчителя.- К., 1988.
11. Шкільник М.М. Проблемний підхід до вивчення частин мови. – К., 1981.

ПРАКТИЧНО: Виконання вправ і завдань з «Практикуму...» (с.148-150, 153-154, 164-168). Моделювання фрагментів уроків та їх аналіз.

Лабораторне заняття 3. Моделювання, проведення й аналіз уроків із морфології та синтаксису

РОБОТА на ЗАНЯТТІ: провести урок на занятті з обраної теми. Проаналізувати проведений урок за пропонованою схемою.

Лабораторне заняття 4. Моделювання, проведення й аналіз уроків із будови слова та словотвору

РОБОТА на ЗАНЯТТІ: провести урок на занятті з обраної теми. Проаналізувати проведений урок за пропонованою схемою.

Лекція 4. Методика формування орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Навчання орфографії та пунктуації як методична проблема. Місце орфографії та пунктуації у змісті мовної освіти. Зв'язок орфографії з іншими розділами мовознавства. Особливості формування правописних умінь і навичок учнів. Зв'язок пунктуації з синтаксисом та виразним читанням. Принципи, прийоми та засоби формування пунктуаційних умінь і навичок.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бардаш М.В. Навчання орфографії у восьмирічній школі. – К.: Рад. школа, 1966.
2. Вашуленко М.С. Орфоєпія і орфографія в 1-3 класах: посіб. для вчителя. – К.: Рад.школа, 1982.
3. Вихованець І.Р. Граматика української мови. Синтаксис: підручник. – К.: Либідь, 1993.
4. Канюка С.М. Вивчення відокремлених другорядних членів речення в середній школі. – К.: Рад. школа, 1989
5. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: навч. посіб. для студ. вищ. закладів освіти. – К.: Ленвіт, 2000.
6. Караман С.О. Українська мова: усний і письмовий (диктант) екзамен. Поглиблений етап вивчення: посіб. у двох кн. – Кн. 1.2. – К.: «Магістр-С», 1998.
7. Методика навчання української мови в середніх навчальних закладах: підручник для студентів-філологів/ За ред. М.І. Пентилюк. – К.: ленвіт, 2009
8. Хом'як І. Навчання орфографії у зв'язку зі словотвором// Урок української. – 2002. - №7. – С.38-40.
9. Хом'як І. Наукові основи навчання орфографії в середній школі. – Рівне: ППФ «Волинські береги», 1998.

Практичне заняття. Особливості викладання орфографії та пунктуації у шкільному курсі української мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Орфографія в шкільному курсі української мови (зміст, мета, завдання). Лінгвістичні основи навчання орфографії. Принципи українського правопису. Прийоми навчання орфографії, шляхи формування в учнів орфографічних дій. Попередження орфографічних помилок, викликаних явищем інтерференції. Зміст, значення, мета вивчення пунктуації. Принципи навчання пунктуації. Методи, прийоми, засоби формування пунктуаційної грамотності. Види вправ з орфографії та пунктуації. Формування орфографічних та пунктуаційних умінь і навичок на різних етапах уроку. Тестові завдання з формування правописної грамотності. Вимоги до текстів диктантів Труднощі у вивченні деяких питань пунктуації.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бакум З.П. Фонетичний синтаксис у навчанні рідної мови/ семантика мови і тексту: матеріали ІХ Міжнародної конференції. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ, 2006. – С.570-572.
2. Бардаш М.В. Навчання орфографії у восьмирічній школі. – К.: радянська школа, 1996.
3. Бачинська А.Л. Морфологія, орфографія: Диктанти з української мови//УМЛ. – 1998. - №3. – С.29-32.
4. Болтівець С. психологія диктанту// Дивослово. – 1994. - №9. – 16-22.

5. Вашуленко М.С. Орфоепія і орфографія в 1-3 класах: посіб. для вчителів. – К.: Рад. школа, 1982.
6. Горбачук В.Т. Види диктантів і методика їх проведення. – К., 1998.
7. Караман С.О. Українська мова: Усний і письмовий (диктант) екзамени. Поглиблений етап вивчення: посіб. у двох кн. – Кн. 1,2. – к.: «Магістр–С», 1998.
8. Петруня М.К. Навчальні диктанти (5-8- класи) // Дивослово. – 1998. – №5. – С.29-38.
9. Хом'як І.М. Наукові основи навчання орфографії в середній школі. – рівне : ППФ «Волинські обереги», 1998.
10. Хом'як І.М. Навчання орфографії у зв'язку зі словотвором// Урок української. – 2002. - №7. – 38-40.

ПРАКТИЧНО

Виконання практичних завдань за «Практикумом...» (с.181-183, 193-194)

*Лабораторне заняття 5. Формування орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів
РОБОТА НА ЗАНЯТТІ.* Моделювання, проведення й аналіз уроків з орфографії та пунктуації.

Змістовий модуль 3. Методика мовленнєвого розвитку учнів

Лекція 1.: Наукові основи мовленнєвої діяльності учнів

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Становлення методики мовленнєвого розвитку учнів. Зв'язне мовлення як методичне поняття. Зв'язне мовлення в лінгвістиці, психології, психолінгвістиці. Текст в методиці мовленнєвого розвитку учнів. Напрями роботи з розвитку зв'язного мовлення. Шляхи засвоєння мовленнєвознавчих понять. Рецептивні види мовленнєвої діяльності. Продуктивні види мовленнєвої діяльності. Особливості формування умінь діалогічного та монологічного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Варзацька Л. Особистісно орієнтована модель мовленнєвого розвитку особистості// УМЛШ, - 2007. - №3. – С.13-18.
2. Варзацька Л.О. Зв'язний текст як основа евристичної бесіди//Методика викладання української мови і літератури. Республ. наук.-метод. збірник. – Вип. 10. – К., 1985. – С.86-93.
3. Варзацька Л.О. Навчання мови та мовлення на основі аналізу тексту. – К., 1986.
4. Колодич О.Б. Сучасні підходи до вивчення мовленнєвої діяльності //Педагогіка і психологія . Вісник АПН України, 2000. – №4(45). – С. 55-60.
5. Мельничайко В.Я. Лінгвістика тексту в шкільному курсі української мови: Посібник для вчителів. – К., 1986.
6. Мельничайко В.Я. Творчі роботи на уроках української мови: Конструювання. Редагування.- К., 1984.
7. Палихата Е.Я. Культура українського діалогічного мовленнєвого спілкування. 5-9 класи: навч. посібник для учнів. – Тернопіль, 2006.
8. Пентилюк М.І. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови/ УМЛШ. – 2006. - №1. – С.15-20.
9. Пентилюк М.І. Аналіз тексту на уроках мови//Дивослово. – 1999. – 33. – С. 30-32.
10. Стельмахович М.Г. Розвиток усного мовлення на уроках української мови в 4-8 класах. – К., 1976.
11. Стельмахович М.Г. Система роботи з розвитку зв'язного мовлення в 4-8 класах. – К., 1981.
12. Цінько С. Розвиток аудіативних умінь та навичок п'ятикласників//УМЛШ. – 1999. - №1. – С.12-15.
13. Шелехова Т. Формування умінь читати на уроках української мови// УМЛШ. – 2001. – №6. – С.4-8.

Семінарське заняття 1.: Навчання рецептивних і продуктивних видів діяльності

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Методика навчання читання. Методика аудіювання. Методика вдосконалення діалогічного і монологічного мовлення.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бондаренко Н. Читання як проблема методики навчання української мови//Дивослово. – 2004. - №12.
2. Борисюк І.В. Роль тексту на шляху формування комунікативної компетенції учнів// мовознавство. – 1988. - №1. – С.54-60.
3. Глазова О. Тексти для мовчазного читання із завданнями// Дивослово. – 2001. - №4, №5, №6.
4. Палихата Е.Я. Лінгвістичні особливості діалогічного мовлення//Дивослово. – 1995. - №3. – С. 29-31.
5. Палихата Е.Я. Ситуативні вправи для навчання діалогічного мовлення// Наукові записки ТДПУ. Серія: Педагогіка. – 2002. - №9. – С.90-94.
6. Цінько С. Розвиток аудіативних умінь та навичок п'ятикласників//УМЛШ. – 1999. - №1. – С.12-15.

Практичне заняття 1. Методика проведення творчих робіт

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Особливості проведення переказів різних типів. Особливості проведення творів.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бондаренко Н. Читання як проблема методики навчання української мови//Дивослово. – 2004. - №12.
2. Борисюк І.В. Роль тексту на шляху формування комунікативної компетенції учнів// мовознавство. – 1988. - №1. – С.54-60.
3. Глазова О. Тексти для мовчазного читання із завданнями// Дивослово. – 2001. - №4, №5, №6.
4. Палихата Е.Я. Лінгвістичні особливості діалогічного мовлення//Дивослово. – 1995. - №3. – С. 29-31.
5. Палихата Е.Я. Ситуативні вправи для навчання діалогічного мовлення// Наукові записки ТДПУ. Серія: Педагогіка. – 2002. - №9. – С.90-94.
6. Цінько С. Розвиток аудіативних умінь та навичок п'ятикласників//УМЛШ. – 1999. - №1. – С.12-15.

ПРАКТИЧНО Виконання тестових завдань з теми. Виконання практичних завдань за «Практикумом...» (с. 224-230).

Лабораторне заняття 1. Методика проведення творчих робіт

РОБОТА НА ЗАНЯТТІ. Модельовання, проведення й аналіз урочків розвитку мовлення.

Змістовий модуль 4. Методика роботи зі стилістики, культури мовлення і риторики

Семінарське заняття 1.: Методика роботи із стилістики, культури мовлення, риторики

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Зміст і місце стилів мовлення в шкільній програмі. Функційно-стилістичний підхід до навчання української мови. Особливості вивчення стилів мовлення у 5-7 класах. Основні стилістичні уміння і навички. Система вправ із стилістики. Стилiстичний аналіз тексту. Зміст і місце культури мовлення у сучасних програмах. Основні методи і прийоми роботи по вдосконаленню культури мовлення учнів середньої школи. Місце риторики в системі мовленнєвої підготовки школярів. Етапи вивчення риторики у школі. Форми , методи, прийоми і засоби навчання риторики. Роль інтерактивних методів у формуванні риторичних умінь учнів. Методика підготовки до публічного виступу.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Дика Н.М. Розвиток культури мовлення учнів – завдання кожного вчителя-словесника// Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2002. - №2. – С.7-9.
2. Дідук Г.І. Лінгвостилістичні та комунікативно-ситуативні вправи на уроках української мови в5-7 класах. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2004.

3. Єрмоленко С. нариси з української словесності. Стилістика та культура мови. – К.: Довіра, 1999.
4. Кочан І.М. лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посібник. – 2-ге видання. – К.: Знання, 2008.
5. Пентилюк М.І. Культура мови і стилістика: підручник для ліцеїв і гімназій. – К.: Вежа, 1994.
6. Пентилюк М.І. Робота з стилістика у 4-6 класах. Посібник для вчителів.- К.: Рад школа, 1984.
7. Пентилюк М.І. Робота з стилістики в 8-9 класах. Посібник для вчителя. – К.: Рад. школа, 1989.
1. Голуб Н.Б. Риторика у вищій школі. – Черкаси: Брама-Україна, 2008.
2. Коваленко С. Сучасна риторика: навчально-методичний посібник Тернопіль: Мандрівець, 2007.
3. Микитюк М.В. Факультативний курс з української мови. Риторика. – Х.: основа, 2007.
4. Нечволод Л.І., Паращич В.В. Риторика: Збірник навчальних і контрольних вправ і завдань. 10-11 класи. – Х: Торсінг, 2004.
5. Сагач Г.М. Живе слово лектора. – К., 1991.
6. Сагач Г.М. Золотослів. – К., 1993.
8. Шкільна риторика/ упорядник. Федяй Г. – К.: Шкільний світ, 2005.
- 9.

Практичне заняття 1. Особливості вивчення стилістики і культури мовлення у шкільному курсі української мови

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ. Зміст і етапи вивчення стилістики у шкільному курсі української мови. Методи, прийоми, засоби навчання стилістики. Система стилістичних вправ.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Дика Н.М. Розвиток культури мовлення учнів – завдання кожного вчителя-словесника// Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2002. - №2. – С.
2. Кочан І.М. лінгвістичний аналіз тексту: Навч. посібник. – 2-ге видання. – К.: Знання, 2008..
3. Пентилюк М.І. Робота з стилістика у 4-6 класах. Посібник для вчителів.- К.: Рад школа, 1984.
4. Пентилюк М.І. Робота з стилістики в 8-9 класах. Посібник для вчителя. – К.: Рад. школа, 1989.
5. Голуб Н.Б. Риторика у вищій школі. – Черкаси: Брама-Україна, 2008.
6. Коваленко С. Сучасна риторика: навчально-методичний посібник Тернопіль: Мандрівець, 2007.
7. Микитюк М.В. Факультативний курс з української мови. Риторика. – Х.: основа, 2007.
8. Шкільна риторика/ упорядник. Федяй Г. – К.: Шкільний світ, 2005.

ПРАКТИЧНО. Виконання вправ і завдання за «Практикумом..» (с. 280-284)

Лабораторне заняття.: **Моделювання уроків з і стилістики, культури мовлення, риторики.**

РОБОТА НА ЗАНЯТТІ. Моделювання, проведення та аналіз уроків зі стилістики та риторики.

6.КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Макс. к-сть балів	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		К-сть од.	Макс. к-сть б.	К-сть од.	Макс. к-сть б.	К-сть од.	Макс. к-сть б.	К-сть од.	Макс. к-сть б.
Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	1	1	-	-
Відвідування семінарських занять	1	3	3	-	-	1	1	-	-
Відвідування практичних занять	1	1	1	5	5	1	1	1	1
Робота на семінарському занятті	10	3	30	1	10	1	10	1	10
Робота на практичному занятті	10	1	10	5	50	1	10	1	10
Лабораторна робота	10	1	10	5	50	1	10	1	10
Виконання самостійної роботи	5	8	40	7	35	4	20	1,5	7,5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		123		178		78		63,5	
Максимальна кількість балів:		442,5							
Розрахунок коефіцієнта:		442,5:60=7,3							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання (41 год.)

Змістовий модуль I. Загальні питання методики навчання української мови

Тема1: Історія розвитку української лінгводидактики

1. Підготувати наукове дослідження з тем:

- Розвиток методичних ідей в Україні в XVI-XVIII ст.
- Методичні основи навчання мови в XIX ст.
- Основи методичної концепції початку XXст.
- Становлення методики мови як науки в 20-х роках XX століття.
- Українська педагогічна думка в 30-70 рр.
- Реформування мовної освіти в кінці XX- XXI ст.

2. Скласти анотації про методичну спадщину Л.Булаховського, О.Курило, М.Бернацького, С.Чавдарова, В.Масальського, А.Медушевського, В.Сухомлинського, Б.Кулика, О.Біляєва, І.Олійника.

3. Підготуйте доповідь на конференцію з теми: «Визначні сучасні українські вчені-методисти».

Тема 2: Українська мова як навчальна дисципліна в школах з російською мовою навчання

1. Підготуйте доповіді на одну з тем: «Місце української мови в системі середньої освіти», «Виховання громадянина України засобами української мови», «Українознавчий аспект навчання української мови в школах національних меншин», «Місце української мови у навчальному процесі шкіл нового типу».

2. Складіть список літератури з теми.

3. Ознайомтеся з роботою вчителя школи з російською мовою навчання.

Тема 3: Психологічні засади формування мовної особистості учня

Опрацювати питання: проблема мовної особистості в сучасній лінгводидактиці; мовленнєва діяльність – основа розвитку мовної особистості; структура і зміст мовленнєвої діяльності; спілкування в перспекції мовленнєвої діяльності; етапи породження мовлення; реалізація діяльнсної (стратегічної) змістової лінії шкільної програми; система комунікативних умінь і навичок – основа комунікативної компетентності.

Тема 4: Вступні уроки та методика їх проведення

1. Опрацювати питання: зміст і структура вступних уроків з мови. Завдання, значення, методика проведення вступних уроків.

2. Написати конспект вступного уроку з мови.

Тема 5: Засоби навчання української мови

1. Опрацювати теми: Поняття про засоби навчання. Вимоги до дидактичного матеріалу. Наочність на уроках мови. Підручник як основний засіб навчання. Використання на уроках словників різних типів. Інформаційно-комунікативні засоби навчання.

2. Законспектувати літературу: Шелехова Г., Манако А., Остаф Я. Комп'ютерні технології в навчанні мови// Дивослово. – 1999. - №3. – С.33-35. Шелехова Г. Використання комп'ютерних технологій на уроках української мови// УМЛШ. – 2006. - №8. – С.4-8. Якименко н, Рибалко К. Урок мови з використанням комп'ютерних програм//Дивослово. – 2001. - №11. – С.49-51.

Тема 6.: Календарне і модульне планування уроків

Опрацювати теми. Форми планування навчального процесу з української мови. Роль календарного планування в організації роботи вчителя. Модульно-розвивальна система навчання української мови як одна з інновацій у методиці її викладання.

Тема 6: Позакласна робота з української мови

1. Опрацювати теми: Позакласна робота як важлива складова навчально-виховного процесу. Значення й завдання позакласної роботи з української мови в школі. Вимоги до складання сценаріїв позакласних заходів з української мови. Взаємозв'язок позакласної роботи з класними заняттями. Принципи організації позакласної роботи. Види позакласної роботи та особливості їх проведення. Елементи дослідництва в позакласній роботі з української мови. Особливості організації МАН. Роль олімпіади у формуванні мовної компетенції учнів. Мовні конкурси та мовні вікторини.

2. Виконати завдання за «Практикумом...» (с. 319).

Тема 7: Методична робота вчителя-словесника

1. Опрацювати теми: Завдання і значення методичної роботи. Шляхи і засоби підвищення кваліфікації вчителів. Особливості роботи методичних об'єднань. Бібліографічна робота вчителя-словесника. Правила складання картотеки методичної літератури з української мови. Методика використання каталогів. Правила використання електронних каталогів.

2. Виконати завдання за «Практикумом...» (с. 325)

Змістовий модуль 2. Методика вивчення основних розділів курсу української мови

Тема 1: Сучасні підходи в навчанні фонетики й орфоєпії

Проблема реалізації підходів в методиці вивчення мовної змістової лінії програми. Функційно-стилістичний підхід у навчанні фонетики і орфоєпії. Компетентнісний підхід у навчанні фонетики і орфоєпії. Системний підхід у навчанні фонетики і орфоєпії. Етнокультурознавчий підхід у навчанні фонетики і орфоєпії. Особистісно орієнтований підхід.

Тема 2: Аналіз тексту на уроках лексикології та фразеології

- 1.Опрацювати теми: Поняття про мовний аналіз. Лексичний, стилістичний, лексико-стилістичний мовний аналіз.
- 2.Опрацювати рекомендовану літературу: Борисюк І.В. Роль тексту на шляху формування комунікативних компетенцій учнів// мовознавство – 1988. - №1. – С.54-60. Варзацька Л.О. Навчання мови та мовлення на основі аналізу тексту. – К., 1986.Пентиліук М.І. аналіз тексту на уроках мови// Дивослово. – 1999. - №3. – С.30-32.
- 3.Скласти конспект уроку вивчення лексикології або фразеології, урахувавши роботу над текстом.

Тема 3: Словники на уроках української мови

- 1.Опрацювати теми: система роботи зі словниками; ознайомлення зі словниками на спеціальних уроках; використання словників у процесі виконання лексичних вправ.
- 2.Укладіть бібліографічний список словників, із якими необхідно ознайомити школярів.

Тема 3: Методика будови слова і словотвору

- 1.Опрацювати теми: значення і завдання вивчення будови слова. Наступність і перспективність у вивченні матеріалу. Шляхи подолання труднощів у виділенні морфем. Прийоми вивчення морфемної будови слова. Значення, завдання, принципи вивчення словотвору у школі. зв'язок словотвору з будовою слова, фонетикою, лексикологією, морфологією, орфографією. Вивчення способів словотворення. Використання наочності та ТЗН під час вивчення будови слова й словотвору.
- 2.Виконати завдання за «Практикумом...» (№2-4 (с.140), №3 (с.141)).

Тема 4: Загальні питання методики вивчення граматики

Виконати завдання №3-5 (с.154) «Практикума з методики навчання української мови» (За ред. Пентиліук М.І.)

Розробити конспекти уроків з морфології та синтаксису

Тема 5: Методика вивчення складного речення

- 1.Опрацювати теми: методика вивчення складносурядного речення. Методика вивчення складнопідрядного речення. Методика вивчення безсполучникового речення. Робота з розвитку зв'язного мовлення учнів на різних етапах засвоєння синтаксичної теорії.
- 2.Виконати практичні завдання з теми за «Практикумом...» (с. 170-171)

Тема 6: Види диктантів та методика їх проведення

- 1.Опрацювати теми: місце диктанту в засвоєнні орфографії. Критерії класифікації диктантів. Основні види диктантів. Диктант на різних етапах розвитку лінгводидактики. Методика проведення різних видів диктантів. Робота над орфографічними та пунктуаційними помилками.
- 2.Виконати завдання за «Практикумом...» (№3-8, с. 184-185).

Тема 7: Актуальні проблеми методики навчання пунктуації

- 1.Опрацювати теми: Поняття про пунктуацію як розділ мовознавчої науки. Характеристика розділових знаків. Труднощі у вивченні окремих питань пунктуації. Специфічні прийоми навчання пунктуації.
- 2.Виконати завдання за «Практикумом...» (№6, 7, с. 196).

Змістовий модуль 3. Методика мовленнєвого розвитку учнів

Тема 1: Напрями мовленнєвого розвитку учнів

- 1.Опрацювати теми: становлення методики мовленнєвого розвитку учнів. Збагачення мовленнєвої підготовки учнів. Напрями роботи з розвитку мовлення учнів. Принципи мовленнєвої підготовки учнів. Мовленнєвознавчі поняття та шляхи їх засвоєння.

2. На основі чинної програми виділіть мовленнєвознавчі поняття та шляхи їх засвоєння.

Тема 2: Засвоєння мовленнєвого етикету учнів на уроках української мови

1. Опрацювати теми: лінгвістичний та психологічний аспекти мовленнєвого етикету. Функції мовленнєвого етикету. Своєрідність мовленнєвого етикету українців. Особливості роботи над засвоєнням учнями правил мовленнєвого етикету під час опанування мовної теорії. Засвоєння норм мовленнєвого етикету під час позакласних занять.

2. Складіть тестові завдання для учнів з метою перевірки засвоєння ними етикетних конструкцій.

3. Розробити конспект уроку з елементами засвоєння мовленнєвого етикету.

Тема 3: Особливості проведення уроків аудіювання

1. Опрацювати теми: місце уроків аудіювання в системі уроків української мови в школі. Структура уроків аудіювання. Вимоги до уроків аудіювання. Система вправ для навчання аудіювання. Критерії оцінювання аудіювання.

2. Виконати завдання за «Практикумом...» (с.231-235).

3. Розробити конспект уроку аудіювання.

Тема 4: Методика написання творів

1. Опрацювати теми: місце творів у системі роботи з розвитку зв'язного мовлення. Класифікація творів. Методика проведення твору-розповіді, твору-опису, твору-міркування. Робота методика перевірки й оцінювання творів. Аналіз помилок, допущених учнями у творах.

2. Розробити конспект уроку написання навчального (контрольного твору).

Тема 5: Методика написання переказів

1. Опрацювати теми: види переказів, передбачених чинною програмою. Місце переказів у системі розвитку зв'язного мовлення. Методика проведення переказів. Підготовка до переказу. Складання плану. Мовний аналіз тексту переказу. Робота над попередженням лексичних, граматичних, стилістичних помилок. Норми оцінювання переказів.

2. Розробіть конспект уроку написання переказу.

3. Оформіть колективний збірник переказів за матеріалами власних конспектів.

Тема 6: Перевірка письмових робіт. Редагування й аналіз творчих робіт

1. Опрацювати теми: Методика перевірки переказів. Методика перевірки творів. Редагування чужого і власного тексту.

2. Винести завдання за «Практикумом...» (с.249).

Тема 7: Роль творів-мініатюр у системі мовленнєвої підготовки учнів

1. Опрацювати теми: Поняття про твір-мініатюру. Різновиди . Роль творів-мініатюр у мовленнєвій підготовці учнів. Вимоги до творів-мініатюр.

2. скласти зразки творів-мініатюр для засвоєння учнями мовної теорії.

Змістовий модуль 4 Методика стилістики, культури мовлення та риторики

Тема 1: Методика стилістичного аналізу тексту та підвищення рівня культури мовлення

1. Опрацювати теми: Стилiстичний аналіз тексту як лiнгводидактичне поняття. Вправи на аналіз текстiв рiзних стилiв. Вправи на підвищення рiвня культури мовлення учнiв середньої школи.

2. Розробити конспект уроку зi стилістики та культури мовлення.

3. Виконати завдання за «Практикумом...» (265-266)

Тема 2: Методика вивчення риторики

1. Опрацювати питання: Риторика як теорія, майстерність та мистецтво красномовства. Зміст, мета, завдання та місце риторики у шкільному курсі української мови. Елементи практичної риторики у 5-9 класах. Особливості вивчення риторики в 10-11 класах. Основні риторичні уміння і навички. Шляхи подолання труднощів у підготовці до виголошення промови.

2. Виконати завдання за «Практикумом...» (с. 280-282).

Тема 3: Поняття про стратегію оратора

1. Типи підготовки до публічного виступу. Вимоги до роботи над джерелами. Вимоги до складання тексту виступу. Характеристика типових помилок.

2. Виконати завдання за «Практикумом...» (с. 283-284).

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль 1.: 25 тестових завдань.

Критерії оцінювання: 1 правильна відповідь = 1 бал.

Модульний контроль 2. Виконання 5 методичних завдань. 1 правильно виконане завдання – 5 балів.

Модульний контроль 3. 25 тестових завдань.

Критерії оцінювання: 1 правильна відповідь = 1 бал.

Модульний контроль 4. Створення методичного портфолію. Портфолію складається із 5 розділів. Наповнення одного розділу – 5 балів.

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення: іспит (письмово) (20 балів)

1) практичне завдання з курсу «Методика викладання української мови» (10 балів): 10 тестових завдань

Критерії оцінювання: одна правильна відповідь - 1 бал.

2) творче завдання з курсу «Методика викладання української мови» (5 балів): створити фрагмент уроку за пропонованою темою.

Критерії оцінювання

Критерії	Оцінка за п'ятибальною шкалою
Студентом створений фрагмент уроку, що відповідає вимогам креативності, майстерного поєднання різних методів і прийомів роботи, відповідає сучасним вимогам проведення уроків Помилки не допущено.	10 балів
Створений студентом фрагмент уроку відповідає сучасним вимогам організації уроку, використання інноваційних методів і прийомів роботи на уроці, проте допущено помилки в структурі уроку	9-7 бали
Загалом створений фрагмент уроку відповідає вимогам, проте не відрізняється креативністю	6-4 бали
Створений фрагмент уроку не відрізняється креативністю, цілісністю; допущено ряд методичних помилок	3-2 бали
Фрагмент уроку відрізняється примітивністю, засвідчує низький рівень лінгводидактичної компетентності	1 бал

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Концептуальні засади навчання української мови.

2. Лінгвістичні основи навчання української мови.

3. Основні аспекти навчання української мови у школі.
4. Комунікативне спрямування у навчанні української мови.
5. Зміст методичної підготовки вчителя-словесника.
6. Зміст і принципи побудови шкільного курсу української мови.
7. Основні етапи вивчення української мови.
8. Варіативність структури і змісту курсу української мови в 5-9 та 10-11 класах.
9. Поглиблений курс української мови.
10. Факультативні та спеціальні курси української мови.
11. Принципи побудови шкільних підручників. Функції підручників.
12. Особливості навчання української мови у школах з російською мовою навчання.
13. Психологічні засади засвоєння знань та формування умінь і навичок.
14. Закономірності навчання української мови.
15. Принципи навчання української мови.
16. Поняття технології навчання.
17. Класифікація методів навчання як лінгводидактична проблема.
18. Характеристика методів навчання.
19. Інтерактивні методи навчання, їх характеристика.
20. Специфічні прийоми навчання.
21. Комп'ютеризоване навчання на уроках української мови.
22. Проблемність у навчанні української мови.
23. Засоби навчання української мови.
24. Поняття про методи, прийоми, засоби навчання.
25. Урок як основна форма навчально-виховного процесу.
26. Навчальна, розвивальна і виховна мета уроку української мови.
27. Класифікація уроків української мови.
28. Структурні компоненти уроків різних типів.
29. Планування уроків та підготовка до них.
30. Лінгвістичні основи навчання лексики та фразеології.
31. Мета і завдання навчання лексики і фразеології у шкільному курсі мови
32. Зміст шкільного курсу лексикології та фразеології.
33. Методи, прийоми, засоби навчання лексики та фразеології.
34. Система тренувальних вправ.
35. Труднощі у засвоєнні лексики та фразеології.
36. Наукові засади вивчення граматики у школі.
37. Зміст і завдання шкільного курсу граматики.
38. Принципи, методи, прийоми вивчення морфології:
39. Методика вивчення синтаксису: зміст і завдання вивчення синтаксису у школі; основні принципи вивчення синтаксису; методи, прийоми, засоби навчання синтаксису; система вправ; труднощі в оволодінні учнями синтаксичною системою мови та шляхи їх подолання.
40. Навчання орфографії та пунктуації як методична проблема.
41. Місце орфографії та пунктуації у змісті мовної освіти.
42. Зв'язок орфографії з іншими розділами мовознавства.
43. Особливості формування правописних умінь і навичок учнів.
44. Зв'язок пунктуації з синтаксисом та виразним читанням.
45. Принципи, прийоми та засоби формування пунктуаційних умінь і навичок.
46. Лінгвістичні основи навчання фонетики.
47. Аналіз змісту розділу «Фонетика» в чинних програмах і підручниках з української мови.
48. Принципи навчання фонетики, орфоєпії, графіки у шкільному курсі мови.
49. Методи, прийоми, засоби навчання фонетики
50. Система вправ і завдань з фонетики. Орфоєпії.
51. Труднощі у формуванні фонетичних та орфоєпічних умінь учнів та шляхи їх подолання.

52. Зв'язне мовлення як методичне поняття. Зв'язне мовлення в лінгвістиці, психології, психолінгвістиці.
53. Напрями роботи з розвитку зв'язного мовлення.
54. Шляхи засвоєння мовленнєвознавчих понять.
55. Рецептивні види мовленнєвої діяльності.
56. Продуктивні види мовленнєвої діяльності.
57. Особливості формування умінь діалогічного та монологічного мовлення.
58. Методика навчання читання.
59. Методика аудіювання.
60. Методика вдосконалення діалогічного і монологічного мовлення.
61. Етапи вивчення риторики у школі.
62. Форми, методи, прийоми і засоби навчання риторики.
63. Роль інтерактивних методів у формуванні риторичних умінь учнів.
64. Методика підготовки до публічного виступу.
65. Завдання і значення методичної роботи.
66. Шляхи і засоби підвищення кваліфікації вчителів.
67. Особливості роботи методичних об'єднань.
68. Зміст і структура вступних уроків з мови.
69. Завдання, значення, методика проведення вступних уроків.
70. Методика навчання будови слова та словотвору.
71. Методика проведення диктанту.
72. Методика проведення уроків написання творів.
73. Методика проведення уроків написання переказів.
74. Зміст і місце стилів мовлення в шкільній програмі.
75. Функційно-стилістичний підхід до навчання української мови.
76. Особливості вивчення стилів мовлення у 5-7 класах.
77. Система вправ із стилістики. Стилістичний аналіз тексту.
78. Зміст і місце культури мовлення у сучасних програмах. Основні методи і прийоми роботи по вдосконаленню культури мовлення учнів середньої школи.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

ОСНОВНІ

1. Біляєв О.М., Мельничайко В.Я., Пентилюк М.І., Передрій Г.М., Рожило Л.П. Методика вивчення української мови в школі. – К., 1987.
2. Караман С.О. Методика навчання української мови в гімназії: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. – К.: Ленвіт, 2000. – 272с.
3. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах/ За ред.. Пентилюк М.І. – К.: Ленвіт, 2010.
4. Плиско К.М. Теорія і методика навчання української мови в середній школі. – Х., 2001.
5. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посібник/ За ред. О.І. Пометун. – К.: А.С.К., 2005.
6. Семенов О.М. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови та літератури: монографія. – Суми: ВВП «Мрія-1» ТОВ, 2005.
7. Яворська С.Т. Становлення і розвиток методики навчання мови як науки в середній школі. Кн. 1,2. – Слов'янськ, 2004.

ДОДАТКОВІ

1. Бабич Н.Д. Психологічні умови викладання і вивчення української мови // Українська мова і література в школі. – 1990. - №8. – С.26-31.
2. Бакум З.П. Фонетико-стилістичні вправи як засіб підвищення мовної культури учнів//УМЛШ. – 2007. - №1. – С.2-4.

- 3.Бакум З.П. Формування дослідницьких умінь і навичок гімназистів на завершальному етапі вивчення фонетики// Рідна школа. – 2005. - №8. – С.55-56..
- 4.Біляев О.М. Лінгводидактика рідної мови. – К.: Генеза, 2005.
5. Кочан І., Захлюпана Н. Українські лінгводидакти кризь призму часу: Словник-довідник. – Львів: ПАУС, 2009.
- 6.Мельничайко В.Я., Пентилюк М.І., Рожило Л.П. Удосконалення змісту і методів навчання рідної мови. – К., 1982.
7. Підготовка майбутнього вчителя до впровадження педагогічних технологій: Навч. посібник/ За ред. І.А. Зязюна, О.М. пехоти. – К.: Вид-во А.С.К., 2003.
8. Пентилюк М.І., Горошкіна О.М., Нікітіна А.В.Концепція когнітивної методики навчання української мови//Українська мова і література в школі. – 2004. - №8. – С.8-10.
9. Пентилюк М., Горошкіна О., Нікітіна А. Концептуальні засади комунікативної методики навчання української мови// Українська мова і література в школі . – 2006. - №1. – С.15-20.
10. Чавдаров С.Х., Масальський В.І. Методика викладання української мови в середній школі / За ред. С.Х.Чавдарова і В.І.Масальського .- К., 1962.
11. Шарко В.Д. Сучасний урок. Технологічний аспект. – К., 2007.